

Bibliografia

- Młode Głowy, 2023. Neuroróżnorodność, <https://mlodeglowy.pl/kompendi...> Czytaj dalej [dostęp 05.12.2023]
- GoldenOwls, 2022. Neuroróżnorodność – co oznacza?, <https://goldenowls.pl/neuroroz...> Czytaj dalej [dostęp 05.12.2023]
- Bartosiewicz A., 2023. Możesz nawet nie wiedzieć, że masz neurotypowe dziecko. Czym takim jest neuroróżnorodność i co należy o niej wiedzieć? Wyjaśnia ekspert, <https://strefaedukacji.pl/moze...> Czytaj dalej [dostęp 05.12.2023]

NEURORÓŻNORODNY ?

Co to znaczy neuroróżnorodny?

Neuroróżnorodność to naturalna różnorodność w sposobie funkcjonowania mózgu. Nie jest to choroba, ale cecha, która wpływa na sposób myślenia, uczucia i działania. Wiele osób z różnymi rodzajami neuroróżnorodności może osiągnąć sukcesy w różnych dziedzinach życia. Ważne jest, aby zrozumieć i zaakceptować różnorodność ludzką.

Co obejmuje neuroróżnorodność?

- spektrum autyzmu
- ADHD
- zespołowi Tourette'a
- zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne (OCD)
- dysfagia rozwojowa
- zaburzenia dysocjacyjne

owe wykazują szereg charakterystycznych zachowań, które są zgodne z typowym rozwojem neurologicznym. O

oleczny zgodny z wiekiem – dziecko neurotypowe naturalnie nawiązuje relacje z rówieśnikami, rozumie zasady dla swojego wieku i potrafi się do nich dostosować. Badania opublikowane w „Pediatria Polska” (2020) wskazały, że w wieku 3-4 lat potrafią już uczestniczyć w zabawach grupowych i dzielić się zabawkami.

rozwój mowy – dziecko osiąga kamienie milowe w rozwoju mowy zgodnie z oczekiwaniami dla danego wieku. Według danych z Neurologicznego, dziecko neurotypowe w wieku 2 lat powinno znać około 50-200 słów i tworzyć proste zdania.

łatwość poznawcza – łatwość przechodzenia między zadaniami, adaptacja do zmian w rutynie bez znacznego dyskomfortu. Dziecko potrafi dostosować się do nowych sytuacji bez nadmiernego stresu.

przetwarzanie sensoryczne – brak wyraźnej nadwrażliwości lub podwrażliwości na bodźce sensoryczne, takie jak dźwięki, światło czy dotyk. Dziecko reaguje adekwatnie do intensywności bodźca.

rozprzeczanie zainteresowania – dziecko wykazuje zainteresowanie różnymi aktywnościami i tematami, które mogą się zmieniać. Dziecko reaguje intensywną fikcją na jednym temacie przez długi okres.

rozumienie komunikacji niewerbalnej – dziecko naturalnie rozumie i używa gestów, mimiki i kontaktu wzrokowego. Potrafi odczytywać emocje innych osób na podstawie wyrazu twarzy.

angażowanie w zabawy symboliczne – dziecko angażuje się w zabawy „na niby”, używając przedmiotów w sposób symboliczny podczas zabawy.

Jakie są rodzaje neuroróżnorodności?

Dzieci neuroróżnorodne mogą mieć różne zaburzenia neurorozwojowe o zupełnie innych objawach. Neuroróżnorodność obejmuje m.in.:

- spektrum autyzmu,
- ADHD,
- zespół Tourett'a,
- zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne (OCD),
- dysleksję rozwojową,
- zaburzenia dysocjacyjne.

Spektrum autyzmu

Neuroróżnorodność często kojarzona jest właśnie ze spektrum autyzmu, które charakteryzuje się różnorodnością funkcjonowania. **U każdego dziecka objawy autyzmu mogą być zupełnie inne i występować z różnym nasileniem.** Dotyczą one głównie trzech sfer: komunikacji, interakcji społecznych oraz powtarzalnych zachowań. Pod pojęciem spektrum autyzmu kryje się kilka diagnoz, np. zespół Aspergera, autyzm lub autyzm atypowy.

ADHD

Wielu rodziców zastanawia się, czy ADHD to neuroróżnorodność. Odpowiedź na to pytanie jest twierdząca – ADHD (ang. attention deficit hyperactivity disorder) jest to zaburzenie neurorozwojowe, które ma trzy główne objawy: nadmierną ruchliwość, zaburzenia koncentracji i nadmierną impulsywność. Najczęściej ADHD występuje już od dzieciństwa, jednak może być zdiagnozowane dużo później.

Zespół Tourette'a

Zespół Tourette'a jest to zaburzenie neuropsychiatryczne, które objawia się występowaniem tików. Tiki mogą przyjmować różną formę, np. powtarzania słów, mimowolnych ruchów, mrugania czy chrząkania. Osobom z zespołem Tourette'a trudno kontrolować te czynności, jednak w sprzyjających okolicznościach są w stanie je powstrzymać.

Zaburzenia OCD

Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne charakteryzują się częstym pojawianiem się **natrętnych myśli (obsesje) lub czynności (kompulsje)**, przed którymi trudno się powstrzymać. Próba zapanowania nad tym wiąże się z napięciem i narastającym lękiem. Zaburzenia te mogą objawiać się na różny sposób: jako natrętna niepewność pomimo wielokrotnego sprawdzania (np. czy zamknęliśmy drzwi), jako impulsy natrętne (np. nieodparta chęć krzyknienia), ruminacje (ciągłe, wielogodzinne rozmyślanie nad konkretnym tematem) czy też obsesyjne lęki (np. przed brudem). W związku z tym mogą pojawiać się natrętne zachowania, np. wielokrotne sprawdzanie, poprawianie, układanie czy zbieranie przedmiotów.

Co obejmuje neuroróżnorodność?

spektrum autyzmu

ADHD

zespół Tourett'a

zaburzenia
obsesyjno-kompulsyjne (OCD)

dysleksję rozwojową

zaburzenia dysocjacyjne

Co to jest neurorozóżnorodny?

Neurorozóżnorodność to określenie obejmujące różnice w poszczególnych funkcjach i umiejętnościach w sferach takich jak towarzyskość, utrzymanie koncentracji czy emocje. Nie jest to choroba, a inny sposób myślenia i postrzegania świata.

W rzeczywistości występują zarówno osoby neurotypowe oraz neuroatypowe. Osoby neurotypowe mogą mieć trudności w radzeniu sobie z emocjami, rozumieniem innych i komunikacją. Mogą też wykonywać powtarzalne ruchy, a także mieć trudności z koncentracją i impulsywnością. Zachowania te różnią się w zależności od rodzaju zaburzenia.

Co to jest neurotypowe? Takie dzieci rozwijają się "standardowo", nie mają trudności z zachowaniem, które mogłyby wskazywać na występowanie zaburzenia.

Charakterystyka	Dziecko neurotypowe	Dziecko neurodivergent
Komunikacja	Rozwijają mowę zgodnie z typowymi kamieniami milowymi, używa gestów i mimiki adekwatnie do sytuacji	Może mieć opóźnienia w mowie, trudności w komunikacji niewerbalnej, używać języka w nietypowy sposób
Relacje społeczne	Naturalnie nawiązuje kontakty z rówieśnikami, rozumie niepisane zasady społeczne, utrzymuje kontakt wzrokowy	Może mieć trudności z nawiązywaniem relacji, rozumieniem zasad społecznych, może unikać kontaktu wzrokowego
Zainteresowania	Zazwyczaj ma różnorodne zainteresowania, które zmieniają się z czasem	Może mieć intensywne zainteresowania, które mogą trwać bardzo długo
Reakcje na bodźce	Przetwarza bodźce sensoryczne w typowy sposób, rzadko wykazuje nadwrażliwość lub podwrażliwość	Może być nadwrażliwy na bodźce (dźwięki, światło, dotyk) lub podwrażliwy na bodźce, co wpływa na codzienne funkcjonowanie
Radzenie sobie z zmianami	Zazwyczaj dobrze adaptuje się do zmian, elastycznie podchodzi do rutyn	Może potrzebować stałej rutyny, trudno adaptuje się do zmian, może reagować stresem na nieprzewidywalne sytuacje

Dysleksja rozwojowa

Dysleksja rozwojowa oznacza trudności w nauce czytania i pisania (dysgrafia), pomimo prawidłowego rozwoju umysłowego dziecka. Dysleksja rozwojowa obejmuje także trudności w opanowaniu poprawnej pisowni, mimo znajomości zasad ortograficznych.

Zaburzenia dysocjacyjne

Zaburzenia dysocjacyjne to zaburzenia nerwicowe, które charakteryzują się częściową utratą prawidłowej integracji między wspomnieniami, poczuciem własnej tożsamości i kontrolą ruchów ciała. Cechują się występowaniem wyraźnego objawów psychicznej choroby czy dysfunkcji ciała. Dolegliwości zazwyczaj pojawiają się na